

Uitvoering met ambitie.nl

Kennisinfrastructuur omgevingsrecht

Voorstel voor een transitieproces 2012-2015

Anneke van Leeuwen: **Versie 12 september 2012**

SAMENVATTING

Binnen het programma Uitvoering met Ambitie is in 2012 de kennisinfrastructuur omgevingsrecht beschreven en vastgesteld. De kennisinfrastructuur voor het omgevingsrecht bestaat uit twee delen, een deel dat betrekking heeft op de **broninformatie**, en een deel dat betrekking heeft op de **uitvoeringskennis**.

De vastgestelde uitwerking heeft betrekking op de uitvoeringskennis. Dit deel bestaat uit een aantal lagen die de organisatie van de uitvoering volgen. Allereerst zijn er de gemeenten, de RUD's en de provincies die over "**basale uitvoeringskennis**" beschikken. Daarnaast zijn er **decentrale kennispunten**: organisaties die VTH taken uitvoeren maar over specifieke uitvoeringskennis beschikken. Bv voor een specifieke branche. Voor complexe kennis die niet bij elke RUD aanwezig kan zijn is er een **centraal kennispunt** voor uitvoeringskennis. **Kennisnetwerken** lopen dwars door alle lagen van de organisatie van de uitvoering heen. Het zijn digitale en/of fysieke platforms met name gericht op de uitwisseling van praktijkervaringen. Een **centraal coördinatiepunt** uitvoeringskennis zorgt ervoor dat kennis die bij de decentrale kennispunten, de centrale kennispunten en de kennisnetwerken aanwezig is, voor iedereen beschikbaar komt, hiervoor heeft het coördinatiepunt de beschikking over een **digitaal portaal**.

Om van de bestaande situatie in de gewenste situatie te komen is een transitieproces nodig. Dit proces neemt twee tot drie jaar in beslag, de autonome dynamiek van de oprichting van de RUD's en ontwikkelingen in de omgeving hebben invloed op dit proces. In **2012** worden voor de verschillende onderdelen actieve partners gezocht en met hen worden uitvoeringsplannen voor **2013 en verder** opgesteld. De decentrale kennispunten, kennisnetwerken en het centrale kennispunt moeten in samenhang worden ontwikkeld, hiervoor worden een drietal thema's gekozen uit het basistakenpakket van de RUD's. Het tempo van de uitwerking van de decentrale kennispunten wordt bepaald door de RUD's zij moeten kennispunten opzetten, bemensen en huisvesten. Het digitaal portaal wordt Wabo-breed aangepakt en in 2012 samen met de gebruikers voorzien van een programma van eisen zodat het portaal in 2013 kan worden ontworpen en gelanceerd.

De aansturing van de kennisinfrastructuur vanaf 2013 moet aansluiten bij de aansturing van het gehele stelsel, een bestuurlijk gremium uit dit stelsel zal ook verantwoordelijk zijn voor de aansturing van de kennisinfrastructuur. De inhoud en de activiteiten binnen de kennisinfrastructuur worden vormgegeven in een programmaraad gevormd door afnemers en opdrachtgevers. De discussie over het stelsel vindt in 2012 plaats. Daarnaast wordt in 2012 ook een voorstel gemaakt voor de positionering van de centrale voorzieningen van de kennisinfrastructuur, de begeleiding van het transitieproces wordt voor 2013 ondergebracht bij RWS leefomgeving.

Uitvoering met ambitie.nl

1. Inleiding

Op 8 juni 2012 heeft de stuurgroep PUMa ingestemd met de hoofdlijnen van de kennisinfrastructuur zoals in het voorstel: kennisinfrastructuur omgevingsrecht beschreven. Om van de bestaande situatie in de gewenste situatie te komen is een transitieproces nodig. De inschatting is dat dit twee tot drie jaar in beslag neemt, de autonome dynamiek van de oprichting van de RUD's en ontwikkelingen in de omgeving hebben invloed op dit proces. In dit document is dit transitieproces beschreven. Als eerste wordt het eindbeeld voor de totale kennisinfrastructuur geschetst, de ontwikkelingen in de omgeving die invloed hebben op het proces de, ontwikkelstappen tot en met 2015, en de partijen die betrokken zijn bij het transitieproces. Daarna worden voor de vier hoofdonderdelen concrete voorstellen gedaan om het transitieproces in te vullen. Per onderdeel wordt een eindbeeld geschetst, de belangrijkste ontwikkelingen die invloed hebben op dit onderdeel, de stappen om tot het eindbeeld te komen en de partijen die betrokken zijn bij de uitwerking.

Dit voorstellen in dit document zijn besproken met vertegenwoordigers van het PMO, de begeleidingsgroep kennisinfrastructuur, en de twee werkgroepen die in het project actief zijn. Deze versie van het document is bedoeld voor behandeling in het PMO van 19 september en de stuurgroep van 28 september 2012.

2. Hoofdstructuur

Huidige situatie

Momenteel is een groot aantal kennisorganisaties actief binnen het domein van het omgevingsrecht, het palet bestaat uit landelijke kennisorganisaties, verenigingen en kennisnetwerken en commerciële partijen. Bij de inventarisatie van de bestaande infrastructuur zijn zeker 100 relevante partijen onderscheiden die ieder een deel van de kennis over het omgevingsrecht aanbieden. Alle thema's die in de kwaliteitscriteria worden beschreven worden van kennis voorzien, er is eerder sprake van overlap van informatie. Er zijn voorbeelden van kennisbundeling in netwerken maar vaak zijn dan zowel de netwerkorganisatie als de achterliggende organisaties apart benaderbaar. Afnemers moeten zelf hun weg zoeken in het informatieaanbod en ervaren tegenstrijdigheden bij verschillende aanbieders. Bij nieuwe ontwikkelingen ontstaan vaak nieuwe kennisinitiatieven die veelbelovend van start gaan maar in de beheerfase door verminderingen van inkomsten snel hun actualiteitswaarde verliezen.

Eindbeeld¹

De kennisinfrastructuur voor het omgevingsrecht bestaat in het voorstel uit twee delen, een deel die betrekking heeft op de zogenaamde broninformatie, en een deel die betrekking heeft op de zogenaamde uitvoeringskennis. **Broninformatie** wordt hier gebruikt als kennis die aan de basis ligt van de werkzaamheden: wetskennis, technieken, onderzoeksresultaten, meetgegevens, normen, etc. **Uitvoeringskennis** wordt hier gebruikt als kennis die bewerkt is voor toepassing in de uitvoering, toelichtingen, FAQ's, duiding jurisprudentie, checklists, Best Beschikbare technieken etc.

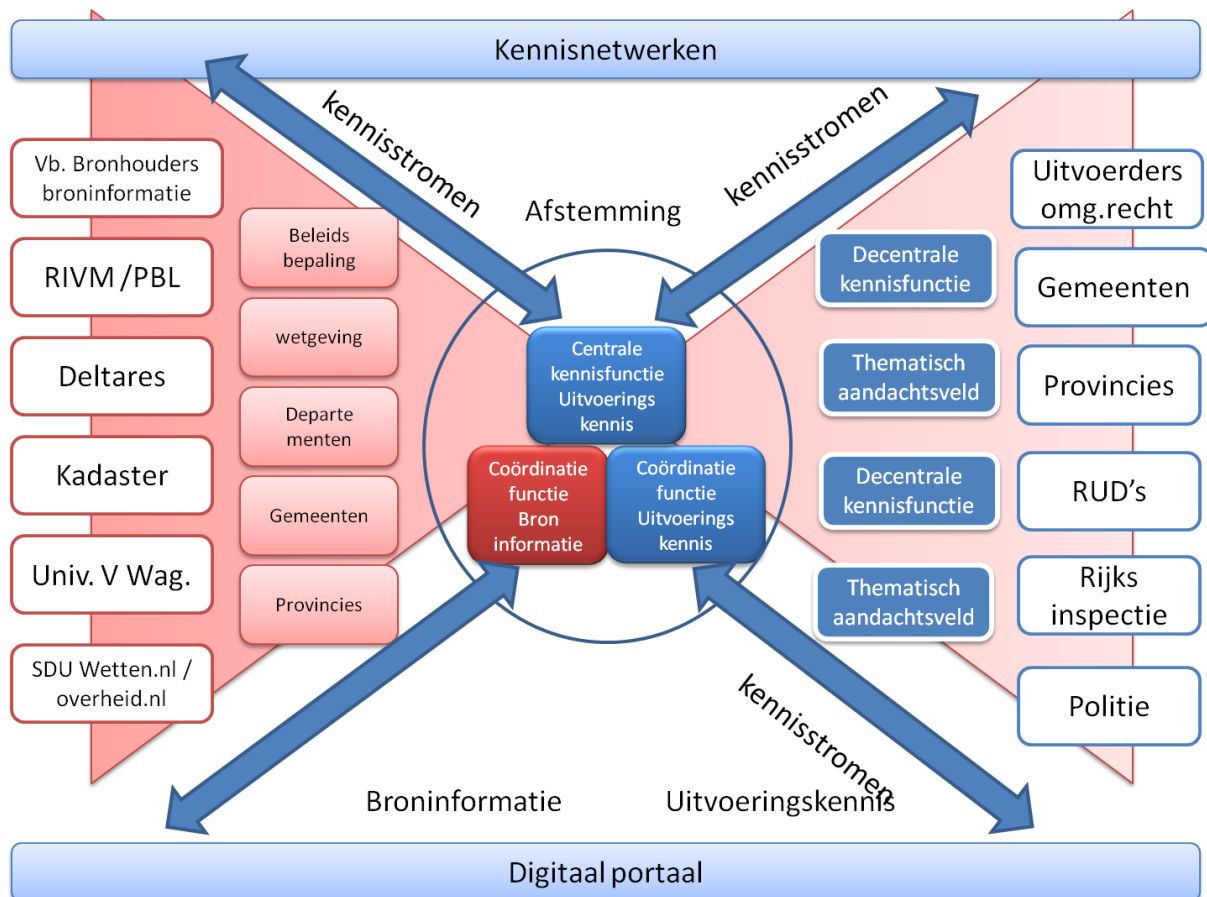
Het deel van de kennisinfrastructuur dat betrekking heeft op uitvoeringskennis bestaat uit een aantal lagen die de organisatie van de uitvoering volgen. Allereerst zijn er de gemeenten, de RUD's en de provincies die over "basale uitvoeringskennis" beschikken. Daarnaast zijn er **decentrale kennispunten**: organisaties die VTH taken uitvoeren maar over specifieke uitvoeringskennis

¹ Het eindbeeld is gebaseerd op "het voorstel voor een hoofdstructuur voor kennis voor de uitvoering van omgevingsrecht" van 31 mei 2012 van het Programma Uitvoering met Ambitie.

Uitvoering met ambitie.nl

beschikken. Bv voor een specifieke branche. Voor complexe kennis die niet bij elke RUD aanwezig kan zijn is er een **centraal kennispunt** voor uitvoeringskennis. **Kennisnetwerken** lopen dwars door alle lagen van de organisatie van de uitvoering heen. Het zijn digitale en/of fysieke platforms met name gericht op de uitwisseling van praktijkervaringen. **Een centraal coördinatiepunt uitvoeringskennis** zorgt ervoor dat kennis die bij de decentrale kennispunten, de centrale kennispunten en de kennisnetwerken aanwezig is, voor iedereen beschikbaar komt, hiervoor heeft het coördinatiepunt de beschikking over een **digitaal portaal**.

Dit op uitvoeringskennis gerichte deel van de kennisinfrastructuur is het deel waar de partijen die betrokken zijn bij PUMa invloed op kunnen uitoefenen. Het andere deel van de kennisinfrastructuur voor het omgevingsrecht bestaat uit kennisorganisaties voor broninformatie, de departementen en een coördinatiepunt voor broninformatie als counterpart voor het coördinatiepunt uitvoeringskennis. Omdat de informatie en kennis van dit deel van de kennisinfrastructuur input levert aan de vormgeving van uitvoeringskennis is in de uitwerking afstemming en samenwerking tussen de twee helften van de kennisinfrastructuur noodzakelijk.

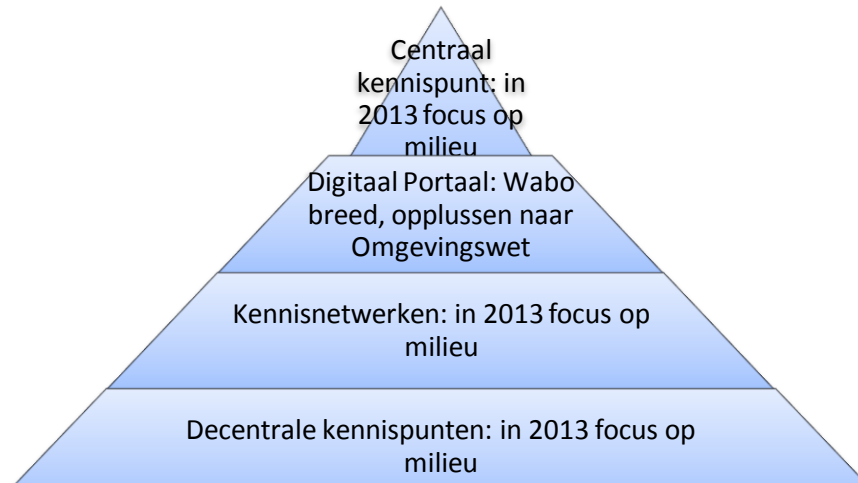

Ontwikkelingen.

- De kennisontsluiting in de verschillende domeinen binnen de Wabo verschilt sterk van elkaar, met name de decentrale ontsluiting verschilt sterk van elkaar. Bij de opzet van de verschillende onderdelen moet rekening worden gehouden met deze verschillen. Voor de decentrale kennispunten, het centraal kennispunt en de kennisnetwerken is het aan te raden om bij de eerste uitwerking te focussen op het milieudomein, omdat dit aansluit bij het takenpakket wat

Uitvoering met ambitie.nl

bij de RUD's wordt ondergebracht. De ontwikkeling van deze onderdelen hangt nauw met elkaar samen, om deze onderlinge samenhang goed tot zijn recht te laten komen is een thematische aanpak van de transitie voor deze onderdelen aan te raden. Bij de opzet van het digitaal portaal is een bredere aanpak haalbaar en wenselijk.

Schematische voorstelling focus in de transitieperiode

- Regionale overheden zijn momenteel bezig met de oprichting van de RUD's, dit vraagt veel aandacht van management en bestuur, hierdoor hebben zij nog niet veel aandacht voor de vormgeving en organisatie van ondersteunende processen zoals kennismanagement. De inschatting is dat als de meeste RUD's operationeel zijn men meer aandacht heeft voor deze ondersteunende processen. Bij de opzet van de kennisinfrastructuur moet met deze ontwikkeling rekening worden gehouden, dit zal vooral invloed hebben op de opzet van decentrale voorzieningen, maar heeft ook invloed op de andere onderdelen van de kennisinfrastructuur.
- De RUD's zijn onderling in gesprek over de oprichting van een RUD Platform. Op dit moment is nog geen inschatting te maken over de reikwijdte van het platform. Als dit platform een breed takenpakket oppakt kan het ook een grote rol spelen in de vormgeving van de kennisinfrastructuur. Deze discussie zal op zijn vroegst in 2013 tot concrete voorstellen leiden. Voor het transitieproces van de kennisinfrastructuur is het daarom raadzaam om de ontwikkeling van de voorzieningen onder te brengen bij een bestaande kennisorganisatie zodat de inhoudelijke ontwikkeling door kan gaan. Voorstel is om de uitwerking van de voorzieningen en daarmee de regie op het transitieproces in 2013 onder te brengen bij de Unit Leefomgeving (in oprichting) van Rijkswaterstaat² omdat zij voor het basistakenpakket de belangrijkste landelijke kennisbron zijn. (InfoMil en Bodem Plus)
- De discussie over de invulling van een RUD platform sluit aan bij een bredere discussie over het stelsel van de uitvoering van omgevingsrecht als geheel. De aansturing van de kennisinfrastructuur omgevingsrecht maakt daar onderdeel van uit. Onderdeel van deze discussie is de definitieve positionering van de centrale voorzieningen en de coördinatie van de decentrale voorzieningen. Voor de positionering zijn een aantal opties mogelijk, (Bij een zelfstandig Shared Service Centrum, bij een bestaande ZBO, bij een bestaand Agentschap) deze opties moeten in de laatste maanden van 2012 met de betrokken partijen worden besproken zodat helder is waar de voorzieningen uiteindelijk terecht komen.
- Nieuwe wetgeving die invloed heeft op de kennisinfrastructuur, is de ontwikkeling van de *Omgevingswet*, de *privatisering van het bouwtoezicht* (commissie Dekker) en de *natuurbeschermingswet*. De nieuwe wetten zullen invloed hebben op de themakeuze in de kennisinfrastructuur, de activiteiten en de relatie met de departementen waar deze wetten

² De kennistaken die nu bij Agentschap NL zijn ondergebracht, zoals InfoMil, BodemPlus, LMA, worden met ingang van 1 januari 2013 ondergebracht bij de Unit Leefomgeving van Rijkswaterstaat.

Uitvoering met ambitie.nl

worden voorbereid. De insteek is dat de departementen de implementatie activiteiten afstemmen op de ontwikkelde kennisinfrastructuur en gebruik maken van de signalen die uit de uitvoeringspraktijk komen via de ontwikkelde kennisinfrastructuur. Vertegenwoordigers van deze wetstrajecten moeten betrokken zijn bij de uitwerking van het transitieproces.

- Voor de uitwerking van de omgevingswet wordt in opdracht van IenM geïnventariseerd welke gegevens beschikbaar moeten zijn voor de toepassing van de wet, op welke wijze deze gegevens ontsloten moeten worden en of er een centrale voorziening nodig is voor de opslag en ontsluiting van de informatie. Het RIVM voert dit onderzoek uit. De uitkomsten van dit onderzoek en de vervolgactiviteiten vanuit IenM zijn met name van belang voor de afstemming met de broninformatie zoals in het schema van de hoofdstructuur is weergegeven.
- In de uitwerking van de aanbevelingen van de commissie Dekker wordt onderzocht hoe het toezicht op de bouw kan worden geprivatiseerd. Als dit wordt gerealiseerd, betekend dat een forse verandering in het takenpakket van de gemeenten op het bouwdoosje. Bij de ontwikkeling van de decentrale kennisvoorzieningen is het verstandig om deze ontwikkeling af te wachten voor er een voorziening voor het bouwtoezicht wordt ingericht. Tot die tijd voor het thema bouw focussen op centrale voorzieningen en kennisnetwerken die aansluiten bij de bestaande situatie (kennisontsluiting via Vereniging Bouw en Woningtoezicht) en inhoudelijk aansluiten op het bouwbesluit.
- De directieraad van IenM heeft een kennisagenda (juni 2012) vastgesteld hierin worden ook een aantal voor PUMa relevante kennisvragen geformuleerd. Het is aan te raden te onderzoeken hoe op dit onderwerp kan worden samengewerkt met het departement, wellicht kan de te ontwikkelen kennisinfrastructuur ingezet worden bij het beantwoorden van een aantal kennisvragen die betrekking hebben op de verbetering van de uitvoering. De kennisvragen die een relatie hebben met de uitvoering van de VTH taken worden gecoördineerd door het Planbureau voor de leefomgeving.

Fasering

2012: transitieplannen voor de onderdelen van de kennisinfrastructuur opstellen, themakeuze voor een samenhangende ontwikkeling van drie onderdelen van de kennisinfrastructuur, besluitvorming over transitieplannen, en uitvoering voor 2013 onderbrengen bij RWS leefomgeving. Discussie over positionering en financiering van de centrale voorzieningen starten gekoppeld aan de stelseldiscussie binnen PUMa. Specifieke aandacht voor afstemming Broninformatie en Uitvoeringskennis.

2013: Uitvoeren jaar 1 van de transitieplannen, governance centrale voorzieningen definitief maken, invullen coördinatietaken, afstemming rest van de kennisinfrastructuur invullen, evaluatie om het voorstel voor de hoofdstructuur te toetsen op draagvlak bij betrokken partijen en uitvoerbaarheid, indien nodig bijstellen opzet infrastructuur en transitieplannen.

2014: Uitvoeren jaar 2 van de transitieplannen. Uitbreiding van de domeinen bij de decentrale voorzieningen en kennisnetwerken.

2015: Evaluatie van het systeem, aanpassen en consolideren van het systeem

Thematische aanpak ontwikkeling kennisinfrastructuur

De verschillende onderdelen van de kennisinfrastructuur hangen met elkaar samen, om deze samenhang bij de opzet ook te bewaren worden de onderdelen decentrale kennispunten, kennisnetwerken en centraal kennispunt aan de hand van een aantal thema's uitgewerkt. Via deze thematische uitwerking is het ook goed mogelijk de samenhang met de beleidscyclus uit te werken. Dit onderdeel wordt verder uitgewerkt in paragraaf 7.

Uitvoering met ambitie.nl

Aansturing / betrokken partijen

- De aansturing op bestuurlijk niveau voor de kennisinfrastructuur sluit aan bij de aansturing die wordt ontwikkeld voor het gehele stelsel van uitvoering van het omgevingsrecht. Indien daar een bestuurlijke stuurgroep wordt ingesteld kan de besluitvorming over de kennisinfrastructuur daar worden ondergebracht. De partijen die daarbij in ieder geval betrokken moeten zijn: de departementen IenM, VenJ, BZK, ELenI; IPO, Provincies als opdrachtgever RUD, VNG en gemeenten als opdrachtgever RUD. UVW, OM, en ILT. De bestuurlijke aansturing heeft betrekking op de omvang en verdeling van de middelen over de verschillende onderdelen van de kennisinfrastructuur.
- Aansturing op ambtelijk niveau aansluiten bij het platform van RUD directeuren uitgebreid met relevante partijen.
- Inhoudelijke inbreng komt vanuit afnemers van de diensten en producten via programmaraden die zijn samengesteld uit vertegenwoordigers van de betrokken partijen. De samenstelling moet een weergave zijn van het desbetreffende werkveld.
- Landelijke kennisorganisaties die als kennisbron worden aangemerkt en kennisorganisaties die een rol kunnen spelen als centraal kennispunt, hier in ieder geval betrekken RWS leefomgeving, RIVM, PBL en VBWT.

3. decentrale kennispunten

Eindbeeld

In 2015 is er een netwerk van decentrale kennispunten ingericht voor die onderwerpen waar vanuit de RUD's, gemeenten en provincies behoefte is. Er is een systematiek ontwikkeld voor het functioneren van een decentraal kennispunt (onderwerpkeuze, kwaliteitscriteria, bemensing, onderlinge uitwisseling, voeding van kennisnetwerken, ontsluiting via het centrale kennisportaal, programmering, financiering). De decentrale kennispunten kunnen worden ingericht voor thema's die maar in een beperkt gebied voorkomen, zoals specifieke branches of gebiedsgebonden kennis. De RUD's kunnen er ook voor kiezen om complexe kennis die nodig is voor de uitvoering van algemene taken bij een kleiner aantal RUD's onder te brengen.

Ontwikkelingen

Naast de bovengenoemde algemene ontwikkelingen spelen bij de opzet van de decentrale kennispunten nog een aantal specifieke ontwikkelingen:

- De RUD's worden opgericht om de kwaliteit van de uitvoering te versterken, de kwartiermakers hebben aangegeven dat zij bij de inrichting van de RUD's aandacht willen besteden aan het vergroten van de zelfredzaamheid van de uitvoerders (toezichthouders, vergunningverleners). Zij willen in de eerste jaren na de oprichting aandacht besteden aan de cultuurverandering die hiervoor nodig is. Een deel van de kwartiermakers meent dat deze cultuurverandering wordt belemmerd als het vangnet voor de uitvoerders te groot is, in de vorm van een uitgebreide kennisinfrastructuur. Bij de opzet van decentrale voorzieningen is het raadzaam dat hiermee rekening wordt gehouden. Dat betekent dat de inrichting van de decentrale kennisvoorzieningen een Rottum up proces moet worden waarbij de RUD's en grote gemeenten het tempo van de ontwikkelingen bepalen. Voorstel is om met hen een aantal pilots in te richten die aansluiten bij de bestaande kennisvragen. Hierbij is het wenselijk de verantwoordelijkheid voor deze pilots bij de RUD's zelf neer te leggen. Ondersteuning van de pilots is centraal beschikbaar. De eerste pilots sluiten aan bij de thema's die voor de totale ontwikkeling zijn gekozen. De RUD's worden betrokken bij de themakeuze.
- Er zijn verschillen in ontwikkeling tussen de RUD's. Regio's waar al Milieudiensten functioneerden zijn verder in de operationalisering van de RUD. Deze RUD's hebben al een duidelijker beeld van de benodigde ondersteuning en een beter beeld van de betekenis die zij

Uitvoering met ambitie.nl

zelf kunnen hebben voor de totale kennisinfrastructuur. Bij de opzet van de voorzieningen kunnen zij wellicht een actievere rol spelen in de ontwikkeling van de pilots.

- Inrichting en operationalisering BRZO RUD's loopt vooruit op de rest van het takenpakket dit vraagt op 1 januari voor dit onderwerp al een uitspraak over de inrichting van de BRZO RUD's en de kennistaak die zij in dit deel van het stelsel moeten invullen, bij de opzet van de kennisinfrastructuur zou de BRZO ontwikkeling gekoppeld kunnen worden aan het bredere kennisthema externe veiligheid (zie paragraaf 7)

Fasering

2012: Inventarisatie bestaande kennisposities en kennisvragen van de RUD's (in oprichting) en grote gemeenten voor bouw en RO taken, uitvraag belangstelling deelname pilots, benoemen randvoorwaarden voor de pilots; keuze voor thema's uit het milieudomein voor 2013, plan van aanpak voor de pilots. Bij themakeuze aandacht voor draagvlak bij RUD's en samenhang met de andere onderdelen van de kennisinfrastructuur (centrale kennispunten en kennisnetwerken).

2013: Uitvoeren pilots, op basis van resultaten pilots evaluatie moment naar werking van het ontwikkelde model. Indien positieve ervaring; uitvraag naar potentiële uitbreidingsmogelijkheden voor nieuwe thema's en regio's, en resultaten pilots vertalen naar systematiek (onderwerpkeuze, kwaliteitscriteria, bemensing, onderlinge uitwisseling, voeding van kennisnetwerken, ontsluiting via het centrale kennisportaal, programmering, financiering), de ontwikkelde systematiek toepassen op nieuwe thema's en regio's.

2014: vervolg van activiteiten in 2013, verbeteren systematiek en uitbreiden thema's en regio's.

2015 systematiek consolideren

Betrokken partijen

Alle RUD's (voor de inventarisatie) enkele actieve RUD's voor de uitvoering van de pilots, Gemeenten (PMMG, G4,), Provincies (Regisseur), Departementen (IenM, BZK, VenJ, ELenI), kennisorganisaties (AGNL, RIVM) ILT, OM, Politie, Veiligheidsregio's (Brandweer)

4. Kennisnetwerken

Eindbeeld:

In 2015 is er een samenhangend stelsel van kennisnetwerken actief op de belangrijkste kennisthema's van het omgevingsrecht. Alle overheidslagen zijn betrokken bij de kennisnetwerken: Lokaal, regionaal, provinciaal, landelijk en Europees. Het doel van de kennisnetwerken is de uitwisseling van kennis bevorderen binnen een overheidslaag, tussen overheidslagen en tussen uitvoerders en beleidsmakers. Hier wordt vanuit het hele werkveld actief aan deelgenomen. De thema's, omvang, reikwijdte en benodigde ondersteuning van de kennisnetwerken wordt door de partijen gezamenlijk vastgesteld. Waardevolle bestaande kennisnetwerken zijn hierin opgenomen. De financiering en ondersteuning zullen per netwerk verschillen.

Ontwikkelingen

Naast de bovengenoemde algemene ontwikkelingen spelen bij de opzet van de kennisnetwerken nog een aantal specifieke ontwikkelingen:

- Door de overgang van taken per 1-1-2013 van provincies naar RUD's wordt de natuurlijke inbedding en voortgang van een groot aantal kennisnetwerken in het milieudomein beëindigd. Als er bij de RUD's een inhoudelijke behoefte is om deze netwerken te continueren moet

Uitvoering met ambitie.nl

hiervoor een voorziening worden getroffen zodat het netwerk kan worden omgevormd tot RUD netwerk.

- Bestaande netwerken buiten de kring van de provincies (bv. Platform Milieuhandhaving grote gemeenten) maar binnen het omgevingsdomein zijn zich aan het beraden op de toekomst als de RUD's operationeel zijn omdat deze invloed zal hebben op de invulling van hun netwerk. Het is aan te raden contacten met deze netwerken aan te halen omdat zij een deel van de gewenste netwerken in de toekomst kunnen invullen.
- Tussen nu en 2015 worden een aantal bestaande uitvoeringsprogramma van het Rijk beëindigd. (Externe Veiligheid, Bodemconvenant, NSL) De bijbehorende netwerken zullen het belang van hun netwerk willen bepleiten, bij de inrichting van het hierboven geschetste eindbeeld kan worden onderzocht of deze netwerken hier een rol in kunnen spelen. Naast de impact op de kennisnetwerken kan het beëindigen van deze programma's ook impact hebben op het digitaal portaal en op het centraal kennispunt.

Fasering

2012: inventarisatie bestaande kennisnetwerken uit het milieudomein vanuit PUmA, in overleg met betrokken partijen bepalen welke netwerken relevant zijn voor de totale kennisinfrastructuur, coördinatie en ondersteuning van relevante netwerken borgen indien hier stilstand dreigt, hiervoor moet wellicht een tijdelijke voorziening worden ingericht, de ontwikkeling van de netwerken ook koppelen aan de thematische uitwerking.

2013: Ondersteuning bestaande relevante netwerken, beoordeling bestaande netwerken, saneren niet prioritaire netwerken, verbetering werking bestaande netwerken (actieve participatie, onderlinge samenhang, samenhang met beleidscyclus), inrichten nieuwe netwerken voor prioritaire thema's, afspraken over financiering.

2014: stappen vergelijkbaar als in 2013, uitbreiden met de andere domeinen binnen de WABO, verbeterproces verder doorvoeren en samenhang verder versterken en bestaande netwerken nog een maal actief beoordelen op relevantie en actualiteit. Systematiek voor opzet en ondersteuning van kennisnetwerken vastleggen, programmering voor 2015.

2015: idem uitvoeren van de afgesproken activiteiten.

Betrokken partijen

Financiers bestaande netwerken, deelnemers bestaande netwerken, vertegenwoordiger van RUD's, Gemeenten, Provincies en departementen (indien niet in de bestaande netwerken vertegenwoordigd) ILT. (zie bijlage 1 voor overzicht bestaande netwerken)

5. Digitaal portaal

Eindbeeld

Medio 2013 is er een centraal kennisportaal beschikbaar voor het omgevingsrecht, hier worden relevante kennis en informatiebronnen voor bronkennis en uitvoeringskennis ontsloten en is ruimte voor onderlinge uitwisseling. Eind 2013 zijn alle relevante kennisbronnen ontsloten en is er een zoekmachine beschikbaar die deze bronnen doorzoekt. Kennis van de decentrale kennispunten en kennisnetwerken wordt ook via dit portaal ontsloten. Waar opportuun neemt het portaal functionaliteiten en content van bestaande sites over om zo het aantal sites te verkleinen. Waar mogelijk wordt voor dit portaal aangesloten op andere overheidsinitiatieven om te voorkomen dat er opnieuw dubbelingen ontstaan.

Doelgroep vanuit PUmA zijn de uitvoerders en beleidsmakers bij decentrale overheden. De feitelijke kennis is openbaar en daarmee ook toegankelijk voor andere doelgroepen. Voor het

Uitvoering met ambitie.nl

uitwisselingsplatform is een besloten gedeelte beschikbaar. (zie bijlage 2 voor een overzicht van de functionaliteiten)

Ontwikkelingen

Naast de bovengenoemde algemene ontwikkelingen spelen bij de opzet van een digitaal portaal nog een aantal specifieke ontwikkelingen:

- Bij alle onderzoeken, inventarisaties en bijeenkomsten staat één wens van de gebruikers bovenaan en dat is de centrale ontsluiting van de beschikbare kennis en beter inzicht in de betrouwbaarheid van deze kennis. Bij de opzet van de kennisinfrastructuur is het aan te raden met deze voorziening te starten. De wens van de uitvoerders voor ontsluiting van kennis heeft betrekking op het hele Wabo domein³, voor dit onderdeel is een beperking tot het milieudomein niet verstandig.
- Om de financiële investering voor een centraal digitaal portaal in te kunnen schatten heeft DCI van IenM in opdracht van PUmA een Globale Businesscase opgezet. Hier bleek uit dat een centrale investering al snel wordt terugverdiend, vooral als het portaal aan een bestaande voorziening kan worden gekoppeld wat de kosten voor de ontwikkeling beperkt. (zie bijlage 3 voor conclusie en advies van DCI uit de businesscase)
- Bij het implementatieteam van het programma Eenvoudig Beter van IenM wil men een informatiepunt omgevingsrecht inrichten. Dit bestaat onder andere uit een centrale digitale informatievoorziening vergelijkbaar met het digitaal portaal zoals door PUmA beschreven. Daarnaast wil ELenI bij de implementatie van de natuurbeschermingswet een vergelijkbare voorziening opzetten. Het is een goede zaak als er in 2013 één portaal beschikbaar is voor deze drie rijksprogramma's. Het is van groot belang hier in gezamenlijk op te trekken. Door een gefaseerde uitvoering kunnen de verschillende doelen en doelgroepen op elkaar worden afgestemd.
- Om de verschillende digitale initiatieven van overheidspartijen in het omgevingsrecht op elkaar af te stemmen en waar nodig te verbeteren is IenM bezig met de formulering van een digitale agenda. Dit programma is primair bedoeld voor afstemming en prioritering, er worden in het programma geen eigen digitale instrumenten ontwikkeld. Vanuit PUmA is aansluiting gezocht met de digitale agenda. De kern van de activiteiten heeft betrekking op het Omgevingsloket Online, RO-Online, voorzieningen voor Eenvoudig Beter, PIM etc.
- Inmiddels zijn er ook een aantal particuliere initiatieven die een deel van de kennis voor het omgevingsrecht ontsluiten met zoekmachines, databanken, checklisten etc. (vb.: tekst en toelichting, Wizer, stichting bouwen met winst, OLO PAD). In sommige gevallen hebben deze organisaties al jaren ervaring opgedaan met dit initiatief en zijn zij bereid de expertise in te brengen in het centrale digitale portaal. Bij het opstellen van de lijst met actieve partners en kennisbronnen is het verstandig om deze particuliere initiatieven mee te nemen in het keuzeprocess.
- Door de opheffing van het LOM, worden ook de kennisvoorzieningen waaronder het handhavingportaal beëindigd. Bij de inrichting van het portaal is het raadzaam de functionaliteit en kennis die het handhavingportaal nu biedt in te bouwen. De ILT heeft al aangegeven dat de content en de ontwikkelde functies beschikbaar komen om in het digitale portaal in te bouwen.

Fasering

2012: Keuze actieve partners waaronder Eenvoudig Beter en ElenI, instellen gebruikersgroep, vaststellen eindbeeld functionaliteiten, nadere invulling globale businesscase, keuzes voor het definitieve beheer, keuze fasering functionaliteiten, keuze fasering aansluiten kennisbronnen,

³ dit is inclusief bouw, RO, Natuur en monumenten

Uitvoering met ambitie.nl

programma van eisen eindbeeld en startportaal, ontwerp, benaderen potentiële kennisbronnen, voorlopig onderbrengen bij RWS Leefomgeving. De onderwerpkeuze is hier WABO breed.

2013: Bouw van het startportaal, aansluiten eerste kennisbronnen waaronder bestaande kennisnetwerken, testen door gebruikers, lanceren van de site, uitbreiden van de functies, uitbreiden bronnen waar onder de decentrale kennispunten en de nieuwe kennisnetwerken, uitwerken definitieve governance op basis keuzes uit 2012.

2014: Uitvoering vanuit definitieve governance, eerste verbeterslag, uitbreiden functionaliteiten en kennisbronnen indien nodig (waaronder nieuwe decentrale kennispunten en kennisnetwerken).

2015: idem als 2014

Betrokken partijen

IenM (beleidsvertegenwoordigers, programma EB, DCI), ELenI (natuurbeschermingswet), VenJ, BZK, Politie, brandweer, RWS Leefomgeving, IPO, VNG, RUD's, LAT RB, RIVM, ILT, G4, PBL, SBR, VBWT, PMGG.

6. Centraal kennispunt uitvoeringskennis/ coördinatiepunt

Eindbeeld

In 2015 is er centraal een voorziening waar uitvoeringskennis over het omgevingsrecht te vinden is. Het gaat daarbij om het beschikbaar hebben van complexe kennis over specifieke onderwerpen (de benodigde kennis is dan uniek en/of complex) en niet beschikbaar bij decentrale kennispunten, interpreteren van wetgeving en beleid (de partijen hebben deze competentie hier ondergebracht), borgen van basale uitvoeringskennis die voor iedereen wordt geraadpleegd (om te voorkomen dat alle decentrale partijen zelf deze kennis moeten bijhouden) en het leveren van input in de beleidscyclus. Er is een nauwe relatie tussen het centrale kennispunt voor uitvoeringskennis en de implementatie van nieuwe wetgeving. De kennis van dit centrale kennispunt is rechtstreeks beschikbaar voor de doelgroep, en wordt ontsloten via het digitale portaal en de kennisnetwerken. De onderwerpen en de activiteiten van het centrale kennispunt worden door de opdrachtgevers en afnemers gezamenlijk bepaald.

De coördinatie taak die zorgt voor afstemming tussen de verschillende onderdelen van de kennisinfrastructuur is ondergebracht bij het centrale kennispunt. Hier wordt ook de afstemming en samenwerking met het coördinatiepunt bronkennis gepositioneerd.

Ontwikkelingen

Naast de bovengenoemde algemene ontwikkelingen spelen bij de opzet van een centraal kennispunt nog een aantal specifieke ontwikkelingen:

- Als gevolg van de fusie van VROM en VenW naar IenM heeft de bestuursraad van IenM besloten om alle uitvoeringstaken van het ministerie zoveel mogelijk onder te brengen bij de eigen uitvoeringsorganisaties. Dat betekent dat een groot deel van de taken die IenM bij AGNL had ondergebracht met ingang van 1 januari onderbrengt bij RWS in de nieuw op te richten RWS leefomgeving. De onderdelen InfoMil, Bodem+ en LMA gaan mee met deze verplaatsing. Het lijkt opportuun om taken van het centrale kennispunt / coördinatiepunt die nu bij AGNL liggen in de nieuwe situatie onder te brengen bij RWS.
- Het informatiepunt omgevingsrecht dat voor het programma Eenvoudig Beter wordt ingericht moet ook voorzien in het beschikbaar hebben van expertise. (zie aandachtspunt bij digitaal portaal) Er is veel overlap tussen ons centrale kennispunt en het informatiepunt van Eenvoudig

Uitvoering met ambitie.nl

Beter, net als bij het Digitaal Portaal is het gewenst om de ontwikkeling gezamenlijk op te pakken.

- In 2014 worden de decentrale overheden verantwoordelijk voor het in stand houden van uitvoeringskennis die zij nodig hebben voor de uitvoering. Dit leidt tot een vermindering van het Rijksbudget van InfoMil, in 2013 is de ondersteuning door InfoMil nog beschikbaar. Bij de opzet van het centrale kennispunt moet in 2013 beslist worden welke centrale kennistaken de decentrale partijen willen continueren en hoe deze activiteiten worden gefinancierd. Het gaat hierbij steeds om ondersteuning van bestaande wetgeving.
- Het ministerie van BZK maakt bij de implementatie van nieuwe wetgeving in het bouwdoorn gebied intensief gebruik van het netwerk en expertise van de Vereniging Bouw en Woningtoezicht. Zij hebben aangegeven dat zij bij de opzet van de kennisinfrastructuur hechten aan inzet van deze partij.
- Bij de inrichting van het BRZO stelsel is ook sprake van een centraal kennispunt, de uitwerking daarvan moet aansluiten op de uitwerking van de andere kennisthema's. (zie ook themakeuze paragraaf 7)

Fasering

2012: Met betrokken partijen thema's bepalen en programma voor 2013 opstellen, (aansluiten bij de thema's die voor de decentrale voorzieningen en de kennisnetwerken zijn gekozen), waar nodig voorzieningen borgen die door stopzetting voortijdig dreigen te stoppen zoals het handhavingssporttaal van het LOM, contact met kwartiermakers RWS Leefomgeving, uitvoering voor 2013 onderbrengen bij RWS leefomgeving.

2013: Businessplan voor 2014 en verder (Criteria voor themakeuze, themakeuze zelf, activiteiten, omvang, governance, financiering, kwaliteitscriteria kennisniveau). Vormgeving input in beleidscyclus, gekoppeld aan de vormgeving van de input bij decentrale kennispunten en kennisnetwerken) Programmering 2014. Ontwikkelen afstemmingsrol coördinatiepunt met andere onderdelen kennisinfrastructuur waaronder het coördinatiepunt bronkennis.

2014: eerste evaluatie uitvoering, bijstellen thematiek, (uitbreiden, vervangen, stoppen) programmering 2015

Betrokken partijen

IenM (alle disciplines met name Eenvoudig Beter), VenJ, ELenI, (impl. natuurbeschermingswet), ILT, BZK, G4, VBWT, IPO, VNG, RUD's, RWS leefomgeving, Stadsnetwerk, Politie Brandweer, OM, RIVM,

7. Thematische uitwerking

Themakeuze

De verschillende onderdelen van de kennisinfrastructuur hangen met elkaar samen, om deze samenhang bij de opzet ook te bewaren worden de onderdelen decentrale kennispunten, kennisnetwerken en centraal kennispunt aan de hand van een aantal thema's uitgewerkt. Dus de stappen die bij de onderdelen zijn benoemd worden in de thematische uitwerking opgenomen. Via deze thematische uitwerking is het ook goed mogelijk de samenhang met de beleidscyclus uit te werken.

Voor 2013 zijn een aantal opties genoemd om actief aan te pakken:

- Activiteitenbesluit: omdat dit een groot deel van het takenpakket van de RUD's behelst.
- Luchtkwaliteit: omdat dit een complex thema is dat in alle delen van Nederland onder de aandacht staat maar met regionale verschillen.

Uitvoering met ambitie.nl

- Landbouw: omdat hier per branche veel regionale verschillen te onderscheiden zijn.

Daarnaast kunnen we vanuit het project kennisinfrastructuur gebruik maken van de inspanningen van een tweetal kennisnetwerken die al meer in samenhang afspraken aan het maken zijn.

- Programma Externe veiligheid van de provincies en IenM: Vertegenwoordigers van het programma hebben aangegeven dat zij met hun visievorming voor de komende jaren graag aan willen haken op de kennisinfrastructuur van PUmA. Een kans die past in de ontwikkeling. Een samenhang met het BRZO dossier is hier wel opportuun.
- Kennisagenda Bodem en Ondergrond: de partners van het bodemnetwerk zijn bezig om voor de komende jaren een kennisagenda te formuleren. Hun ervaringen kunnen we gebruiken bij de opzet van de totale kennisinfrastructuur.

Stappen thematische uitwerking

- Voorstel thema's voorleggen aan RUD's.
- Keuze definitief maken op basis wensen RUD's en mogelijkheden betrokken beleidsdirecties en de betrokken kennisorganisaties.
- Per thema startbijeenkomst van betrokken partijen
 - Per thema doelen voor de kennisinfrastructuur formuleren
 - Op basis van de doelen keuze voor activiteiten gekoppeld aan de onderdelen van de kennisinfrastructuur.
 - Per thema inhoudelijke trekker aanwijzen.
- Activiteiten ontwikkelen vanuit specifiek onderdeel van de kennisinfrastructuur.

8. Aansturing

De aansturing van de kennisinfrastructuur moet passen in de aansturing van het gehele stelsel uitvoering omgevingsrecht dat op dit moment ontwikkeld wordt. (zie aansturing en betrokken partijen op blz. 5) Er moet in de aansturing onderscheid gemaakt worden tussen de centrale voorzieningen, de decentrale voorzieningen en de netwerken omdat die alle drie een andere dynamiek hebben en hierdoor mogelijk een andere aansturing vragen. Bij de aansturing is het essentieel dat de afnemers van de kennis betrokken zijn bij de inhoudelijke programmering en prioritering.

9. Financiering

Binnen PUmA wordt nu gewerkt aan een totaaloverzicht van kosten die gemoeid zijn met de oprichting van de RUD's (exploitatie, projectkosten, transitiekosten). In dit overzicht is ook rekening gehouden met kosten voor kennis, zowel voor decentrale voorzieningen als voor decentrale voorzieningen. De definitieve versie van dit overzicht wordt in de stuurgroep van 28 september 2012 besproken. Het gaat daarbij om richtinggevende kaders. Nadat de inhoudelijke plannen voor de kennisinfrastructuur zijn opgesteld moeten deze worden voorzien van een begroting, waarbij de bijdrage van de verschillende partijen kan worden gebaseerd op de vastgestelde financiële kaders.

2013 geldt als transitiejaar, hierin zal een groot deel van de activiteiten nog volgens de bestaande afspraken doorlopen. De begeleiding van het transitieproces zal 1-2 fte vergen, deze begeleiding kan worden gefinancierd vanuit het PUmA budget.

Uitvoering met ambitie.nl

10. Vervolgstappen

- Besluitvorming in stuurgroep van 28 september
- De deeltrajecten verder uitwerken.
- De trajecten starten met de betrokken partijen.

Uitvoering met ambitie.nl

Bijlage: 1 bestaande kennisnetwerken

Huidige netwerken(bekend bij PUmA)

- Relevant: kennisnetwerk provinciale programma leiders Externe Veiligheid
- LAT RB
- BARIM netwerk Activiteitenbesluit: Algemeen, Agrarisch, Water en Provincies (Afval)
- Vakberaad Bedrijf en Milieu: Provinciaal netwerk vergunningverlening en handhaving
- Kaderstelling Milieu: netwerk voor het opstellen van standaard consideransteksten (IPO); verder nog andere IPO netwerken over Luchtkwaliteit (IPO); Bodemkwaliteit (IPO) etc.
- IMPEL: Invoering planmatig toezicht (in samenwerking met EU)
- NSL netwerken
- Dossierteams (bestonden onder VROM)
- Contactgroep Luchtvaart
- Koude warmte opslag
- SIKB en BOOG (kennis over Bodemkwaliteit, wetgeving en sanering) Herziening NRB
- Netwerken met betrekking tot Natuur
- Netwerken met betrekking tot Ruimtelijke Ordening (VNG ROM-netwerk)
- BC EUREM (Begeleiding Commissie Europese Regelgeving Emissieregistratie en Milieujaarverslaglegging)"
- Netwerken binnen Stadswerk
- Netwerken binnen vereniging Bouw en Woningtoezicht
- Platform Milieuhandhaving grote gemeenten

Moet nog worden uitgebreid.

Uitvoering met ambitie.nl

Bijlage 2: Lijst met functionaliteiten

Functionaliteit	Must have	Should have
Toegang tot wetsteksten inclusief toelichting	Doorlinken naar wetten.nl	
Toegang tot jurisprudentie	Relevantie duiden en een zoekfunctie ontwikkelen; inkopen of gefaseerd ontwikkelen	
Toegang tot richtlijnen <ul style="list-style-type: none"> - PGS richtlijnen - NEN normen - BREF - BRIS - Best beschikbare Technieken. 	Actief doorverwijzen, doorlinken en toelichten	
Toegang tot achtergrondinformatie; waar zijn richtlijnen op gebaseerd, waar zijn conclusies op gebaseerd.	Doorlinken naar kennisbron	
Vraag en Antwoord Toegang tot FAQ's (digitale Helpdesk)	Doorlinken/ actief doorverwijzen en witte vlekken zelf oppakken	
Toegang tot digitale instrumenten <ul style="list-style-type: none"> • Checklisten • Maatregelen • Vergunningvoorschriften • Toezichtprotocol 	Doorlinken; selectie van instrumenten door een bekende groep uitvoerders op basis van bekende keuze criteria. Doorlinken en witte vlekken signaleren	
Omgevingrecht wikipedia		In plaats van FAQ's
Digitaal smoelen boek		Besloten Linked In of koppelen aan bijvoorbeeld Pleio.
Platform voor openbare discussie	Doorlinken naar veel gebruikte platforms	Zelf in beheer en modereren (koppelen aan Wie is Wie)
Toegang tot protocollen <ul style="list-style-type: none"> - Rijksniveau (bijv: handhavingstrategie) - Provinciaal niveau (afspraken OM en Bestuur) - Lokaal niveau (bijv. piket protocollen) 		<ul style="list-style-type: none"> - Doorlinken en toelichten - Doorlinken en best pract. - Doorlinken en best pract.
Informatie over Opleidingen en andere arbeidsmarktaspecten		Faseren naar competentieprofielen met bijbehorend opleidingen pakket / Recensies, data en doorlinken. Etc.
Agenda		<ul style="list-style-type: none"> - Overheden - Publieke kennisorg. - Private kennisorg. - Onderwijs
Nieuwsbrief op maat;		Faseren naar: per persoon een nieuwsbrief op maat te ontvangen (dit beperkt het aantal nieuwsbrieven die nu bestaan);
Best Practices <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering • Advisering van beleid • Managementaspecten 		Modereren en actief beheren

Uitvoering met ambitie.nl

Bijlage 3: Conclusie en advies DCI (uit globale businesscase digitaal portaal)

De conclusie is dat het risico te groot is dat – bij het vervallen van het handhavingsportaal en delen van InfoMil in het nulalternatief – de gebruikers nog meer tijd dan nu kwijt zijn aan het zoeken van geautoriseerde informatie. Bij de alternatieven van het uitbreiden van een bestaand CMS en een nieuw CMS zijn de voordelen in termen van efficiency voor de gebruikers bijzonder groot (> € 18 mln). Met een dergelijke opbrengst wordt de investering van zowel bestaande CMS gebruiken als nieuwbouw een verantwoord alternatief met een terugverdientijd van hooguit enkele maanden, afhankelijk van het gewenste ontwerp, de omvang van de content en de behoefte aan duiding van informatie.

Het past binnen de IenM brede architectuurprincipes om waar mogelijk gebruik te maken van bestaande voorzieningen. Op voorwaarde van bereidheid bij de eigenaren van InfoMil en handhavingsportaal, adviseert DCI daarom om alternatief 1 verder uit te werken. Daarbij adviseert DCI om voor een zo uitgebreid mogelijk portaal te kiezen (qua content), omdat dit tot gevolg heeft dat een groot deel van de 10.000 potentiële gebruikers het portaal zal willen gebruiken en tijd zal besparen. Uitgebreide content kent wel de randvoorwaarde van een goede zoekfunctionaliteit en toepassing van uitgebreide filters.

De algemene conclusie op basis van deze globale business case is dat een portaal met uitgebreide content en goede zoekfunctionaliteiten de voorkeur verdient, vanwege het verwachte omvangrijke gebruik en daarmee de grote tijdbesparing voor eindgebruikers.

Advies

Gegeven de brede groep van potentiële gebruikers, adviseert DCI om, los van de technische invulling van het portaal, met belanghebbenden te gaan overleggen over de bekostiging van de ontwikkeling en het meerjarige beheer van het portaal. Momenteel ligt er nog geen helder beeld van welke belanghebbenden bereid zijn om mee te betalen en wie straks eigenaar wordt van het portaal. Het advies is om dit in de komende maanden te onderzoeken en te formaliseren.

Verder is het van belang om na te gaan in hoeverre eigenaren van bestaande kennisportalen (zoals handhavingsportaal en InfoMil) bereid zijn om mee te werken aan bundeling van kennis voor de VTH taken. Het succes van een nieuwe digitale kennisbron hangt mede af van deze bereidheid.

Tot slot adviseert DCI om actief te zorgen voor afstemming met vergelijkbare initiatieven ter ondersteuning van de uitvoering van de Omgevingswet. Afstemming en formalisering van deze afspraken is belangrijk om overlap en dubbeling van voorzieningen in het omgevingsdomein te voorkomen.